

Биз тең мүмкүнчүлүккө жана жакшы келечеккебиз!

МААЛЫМАТ БЮЛЛЕТЕНИ

Бюллетень "КРдагы Мүмкүнчүлүгү чектелген балдарды жана алардын үйбүлөсүн колдоо" ХелсПром долбоорунун алкагында Биг Лотери Фондунун каражатынын эсебинде чыгарылат

№ 12
апрель 2011

Мазмуну :

Долбоордун жаңылыктары

- 1-3-март, 2011-жыл. Эл аралык конференция.
- Талас областындагы тренинг.
- Ушул жылдын апрель айындагы Македонияга болгон окуу иш сапары жана Кыргызстандагы тегерек үстөлдөр.
- Македонияга болгон иш сапардын таасирлери.

Кыргызстандагы окуялар

- 2011-жылдын 1-июль айынан баштап Кыргызстанда мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын жөлөк пулу 50-100 пайызга жогорулайт.
- Кыргызстанда жетим балдар үчүн 133 мекеме иштейт.

Пайдалуу маалыматтар

- Кыргызстанда ата-энелер уюмунун бейформал тармагы түзүлдү.
- Кыргызстанда өзгөчө муктаждыктагы балдар менен иштеген мекемелердин маалымат китепчеси кайрадан басылып чыкты.

Уважаемые коллеги,

Мы будем рады высылать новости организациям и частным лицам, вовлеченными в решение вопросов инвалидности в Кыргызстане. Если они желают получать новости и наши рассылки можно написать соответствующее письмо на email: kelechek.hp@gmail.com (без пробелов)

Вы также можете помочь освещению и решению проблем инвалидности в стране, присылая свои новости и статьи на тот же электронный адрес.

На форуме www.forum.kelechek.kg вы можете задать вопросы, начать обсуждения, поделиться своим опытом и присоединиться к инициативам. Присоединяйтесь, нам важно ваше мнение и участие!

Перепечатка разрешена при условии указания источника.

ХелсПром, Фонд Биг Лотери и ИККО не несут ответственность за размещенные материалы и могут не разделять точку зрения авторов и материалов.

Контакты: г. Бишкек, ул. Токтогула 87а, офис 8а. Тел. (0312) 893395, kelechek.hp@gmail.com

Долбоордун жаңылыктары

«Өзгөчө муктаждыктагы балдар жана алардын үй-бүлөөлөрү менен иштөөдө инновациялык мамилелер: Кыргызстандын жана жакынкы, алыскы өлкөлөрдүн иш тажрыйбалары» боюнча эл аралык конференция. Көңүлдүн борборунда акыл –эс жактан бузулуулары бар балдар.

2011-жылы 1-3-мартта «Өзгөчө муктаждыктагы балдар жана алардын үй-бүлөөлөрү менен иштөөдө инновациялык мамилелер: Кыргызстандын жана жакынкы, алыскы өлкөлөрдүн иш тажрыйбасы» деген эл аралык үч күндүк конференция уюштурулду. Аны уюштуруучулар ХелсПром жана анын өнөктөштөрү, КР Калкты Социалдык жактан Коргоо министрлиги, Бишкек шаарындагы Майып-балдардын Ата-энелери Ассоциациясы, Хэндикап Интернешнл менен кызматташтыкта "Шоола Көл" Коомдук Бирикмеси, ИССО, «Демократия жана жарандык коом үчүн» Коалициясы. Бул иш-чара Бишкек шаарында, Ак-Кеме мейманканасында өткөрүлдү. .

Конференция «Сорос-Кыргызстан» Фондусунун "Чыгыш-Чыгыш:чек арасыз өнөктөштүк" программасынын каржылык колдоосу менен, ошондой эле, Улуу Британиянын ХелсПром Биг Лотери Фондусунун каражатынын эсебинен жана Германия эл аралык кызматташтык коомунун Регионалдык программасы, GIZ, «Саламаттык сактоо Борбордук Азияда» коомдорунун колдоосу менен өткөрүлдү.

Конференциянын негизги максаты-Кыргызстандагы өзгөчө муктаждыктагы балдар жана алардын үй-бүлөөлөрүнүн проблемаларын талкуулоо жана алардын турмушун жакшыртуу боюнча чечимдерди түрдүү өлкөлөрдүн катышуучуларынын иш тажрыйбасынын, билиминин негизинде, ошондой эле, өлкөнүн саясатынын акыркы өзгөрүүлөрүн эске алуу менен иштеп чыгуу болду. Көңүлдүн борборунда акыл –эс жактан бузулуулары бар балдар турду.

Күнүгө 150 дөн ашык (биринчи күнү 170) киши - ата энелер жетекчи, эксперт жана адистер 14 өлкөдөн (Кыргызстан, Армения, Казахстан, Россия, Тажикстан, Узбекистан, Косово, Латвия, Болгария, Македония, Великобритания, США, Швейцария и Япония) жана Кыргызстандын бардык региондорунан мамлекеттик мекемелерден, Бейөкмөт уюмдардан жана бизнес секторлордон өкүлдөр иш чараларга катышып турушту.

Сорос-Кыргызстан Фондусунун аткаруучу мүдүрү Кумар Бекбулатов мындай деп белгилейт: *" Мен катышкан ушундай пландагы мурдагы иш-чараларга караганда, мында мамтармактагылар мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын муктаж тилектерине гана эмес чоңдордун да үмүт тилектерине, муктаждыктарына мурдагыдан тез түшүнүп, баамчыл болуп калгандыгын билдим. Мен бүгүнкү күндө жетишерлик олуттуу мыйзамдык жана стратегиялык өзгөрүүлөр каралып жаткандыгын угуп, абдан кубанычта болдум. "*

Конференциянын алкагында иштөөнүн эки бөлүгү сунушталган– пленардык жана кичинекей топтордон турган 4 секцияда, докладдар, бетачарлар, мастер класстар, семинарлар, талкуулоолор.

Конференциянын жүрүшүндө төмөнкү темалар боюнча иш тажрыйбалар сунушталды:

- акыл эс жана башка бузулуулары бар балдарды эрте, натыйжалуу колдоо
- өзгөчө муктаждыктагы балдардын ийгиликке жетиши үчүн ата-энелердин орду
- өзгөчө муктаждыктагы балдарды жана алардын үй-бүлөөлөрүн психологиялык-педагогикалык жактан колдоонун инновациялык усулу
- өзгөчө муктаждыктагы балдарды жана жаштарды комплекстүү реабилитациялоо жана социализациялоо
- өзгөчө муктаждыктагы балдар жана алардын ата энелери менен иштөөнүн ведомстволор аралык мамилеси
- майыптыгы бар адамдардын жана алардын үй-бүлөө мүчөлөрүнүн кызыкчылыгын жана укуктарын коргоо жана илгерилетүү.

Конференцияны КР Калкты Социалдык жактан Коргоо Министри Айгуль Рыскулова ачты. Ал бул конференция көтөргөн маселенин өтө маанилүү экендигин моюнга алып, майыптар жөнүндөгү ООНдун Конвенциясы мамлекеттик деңгээлде кайрадан каралып чыга тургандыгын билдирди.

Андан кийин конференциянын катышуучулары менен ХелсПромдун аткаруучу мүдүрү Валери Амато, Сорос-Кыргызстан Фондусунун аткаруучу мүдүрү Кумар Бекбулатов, GIZдин регионалдык мүдүрү Курт Вагнер жана Македониядан ПОРАКАнын башкы секретары Виолетта Димоска саламдашышып сөз сүйлөштү. Россиянын Хэндикап Интернешнл уюмунун башчысы негизги модератор болуп сөз сүйлөдү.

Тилекке каршы КР Президенти Роза Отунбаева чет элге болгон иш сапарына байланыштуу конференцияга катыша алган жок.

Программа абдан мазмундуу, толук болду, бирок ага карабай катышуучуларга бул же тиги секцияда катышууга эркиндик берилди, алардын ар биринде бет ачаар жана мастер класстар өткөрүлдү. Ар бир күндүн аягында ар бир секция, анда өткөн иш чара менен ой бөлүшүп жана жалпы катуучулардын алдына өз сунуштарын жарыялап туруу керек эле. Мастер класстардыгы эл аралык алып баруучулар дайыма көп катышуучуларды өзүнө тартып турду, бул көрүнүш эл аралык тажрыйбага кызыгуунун артып тургандыгын билдирет, анда салыштырып көрүүгө жана керектүүсүн биздин шартта колдонууга боло тургандарды талдап үйрөнүүгө көмөк берилди. Ошондой эле конференция Кыргызстандык катышуучуларды КРда өзгөчө муктаждыктагы балдар менен иштөөнүн жергиликтүү кайталангыс иш тажрыйбалары менен ийгиликтүү мамилелери жөнүндө көбүрөөк билүүгө мүмкүндүк түздү.

Smail.kg Коомдук Кайрымдуулук Фондунун жетекчиси Лариса Кузнецованын компьютердик программа жана социалдык таксинин жардамы менен окутуу жөнүндө айтып берүүсү кызыгууну туудурган көп эмес темалардын бири болгондуктан, катышуучулар 3-күнү кайрадан кайталап айтып берүүсүн суранышты. Ал киши суук өтүп тамагы бүтүп калганына карабастан ырахаттанып өз тажрыйбасы менен кайрадан ой бөлүштү.

"Дагы бир жолу коллегаларым жана пикирлештерим менен жолугууга мүмкүндүк берген үчүн чоң рахмат. Конференция мага көп нерсе берди. Мен, биз бул жерде уккандардын бардыгын иш жүзүндө колдонууну каалаймын. Ал эми жаңы ишкердик таанышуулар өз жыйынтыгын берди. Бардык уюштуруучуларга жана Конференциянын катышуучуларына чоң ыраазычылык билдирем."

Кичинекей топтордогу секцияларда иштөө учурунда ишке керектүү бардык нерселер: проектор, лэптоп, экран, доска, маркер жана башкалар менен камсыздандырылды. Алар секциялардын ар биринде кечке чейин сүрөткө жана видеого тартуу жүргүзүлдү; бул өлкөдөгү өзгөчө муктаждыктагы балдарга арналган техникалык жактан толук жабдылган биринчи иш-чара болду.

Жаңы маалыматтык технологиянын аркасында, каалоочулар конференциянын жүрүшүн региондордо видеоконференц-байланыш аркылуу көз салып турушту. Мындай мүмкүнчүлүк «Демократия жана жарандык коом үчүн» Коалициясынын техникалык жактан колдоосунун негизинде ишке ашты.

Жалпысынан алганда ушундай деңгээлде жана ушундай состав менен көңүлдүн борборунда акыл-эс жактан бузуулулары бар адамдар турган мындай иш-чара биздин өлкөнүн тарыхында биринчи жолу өткөрүлдү. Катышуучулардын дээрлик көпчүлүгү баалоо баракчасында иш-чараны өтө жогору баалап, алар конференцияга катышкан жергиликтүү жана эл аралык уюмдар менен жаңы байланыш түзгөндүктөрүн билдиришкен. 45тен ашык алынган суроо-жооптордун көпчүлүгүндө конференция жаккандыгын белгилешкен.

Жакшыртуунун негизги багыттарын—бул көптөгөн кызыктуу темаларды ачууга жана талкууну улантууга убакыттын тар болгондугун маалымат бергендердин беш пайызы белгилешти. Көпчүлүк катышуучулар, катар өткөн секциялардагы башка бетачаарларга катыша албагандыгына өкүнүштү. Катышуучулардын бирөөсү конференцияда көп киши катышууга орун кенен болгондугун белгиледи; бул жерде уюштуруучулар, катышуучулардын санынын чектелгендиги түштөнүү жана кофе-брейкке жумшалган чыгымдарга байланыштуу болгондугун айтыштып түшүндүрүштү.

"Бул конференция Кыргызстандык жана башка өлкөлөрдөн келген катышуучулардын, билим жана тажрыйба алмашуусу үчүн, бири биринен үйрөнүү үчүн, жаңы идеяларды табуу үчүн жана өзгөчө муктаждыктагы балдар жана алардын үй бүлөөлөрүнүн жыргалчылыгы үчүн биргеликте иштөөгө арналган", - деп айтты ХелсПромдун аткаруучу мүдүрү, Улуу Британиядан келген Валери Амато

Талас областындагы тренингдер

"Стратегиялык пландоо".

9-11- февралда Таласта ИККОнун каржылаган долбоору боюнча 3-күндүк стратегиялык пландоо боюнча тренинг болуп өттү. Ага Талас облусу боюнча майып-балдардын ата-энелеринин көпчүлүк коомдук бирикмелеринен 20га жакын өкүлдөр катышты. Ошондой эле, Бишкек шаарындагы Майып-балдардын ата-энелери Ассоциациясынан жана Бөкөнбаево айылынан «Шоола Көл» күндүзгү борборунан өкүлдөр катышышты.

Тренингдин жүрүшүндө катышуучулар өз уюмдарынын күчтүү жана начар жактарын чагылдырган Маалыматтык талдоо жүргүзүштү, уюмдун өнүгүшүндө таянууга боло турган өнүгүүнүн ачкычы болуп бере турган факторлорду бөлүштү, стратегиялык пландарды такташты жана жакынкы алты айга иш-аракет планын түзүштү. Кээ бир катышуучулар мындай тренингди биринчи жолу өтүп жаткандыктан, бул алардын мекемеси үчүн өтө пайдалуу болду.

"Эдвокаси жана лобби".

21-22 -апрелде Таласта ХелсПромдун долбоору боюнча эдвокаси жана лобби боюнча тренинг болду, аны ИККО каржылап, ошол эле Талас областындагы 20 катышуучуга жана Бишкектен, Бөкөнбаевден өкүлдөр болду. Тренингдин максаты - эдвокаси жана лобби жөнүндө билим берүү, эдвокаси кампаниясын пландаштырууну үйрөнүү көнүгүүсү болду.

Талкуулоо үчүн тренер "Балдарды сактагыла" деген үлгү насыят-аңгемени сунуштап, андан эдвокасинин аныктоосун айкындоону тапшырды. Жалпы талашып-тартышуунун жүрүшүндө катышуучулар эдвокасинин негизги мүнөздөмөсүн аныкташты, лоббилөө менен жалпы окшоштукту, эки аспаптын ортосундагы негизги өзгөчөлүктөрдү ажыратышты.

Талкуулоо учурунда катышуучулар эдвокаси менен лоббилөөнүн негизги өзгөчөлүктөрүнө кызыктар болушту, өздөрүнүн жашоо турмушунан мисалдар келтиришти, жыйынтыгында кандай учурда эдвокасини, кандай учурда лоббилөөнү колдонуу натыйжалуу болоорун аныкташты.

Берилген үлгү насыят- аңгеми катышуучуларга проблеманын аягындагы натыйжа менен иштөө менен бирге, анын башкы булагын аныктоо жана системалуу иштөө зарыл экендигин түшүнүүгө жардам берди. Катышуучулар эдвокаси менен лоббинин айырмасын түшүнүштү; биринчиси, эдвокаси, көзгө көрүнгөн өзгөрүүлөргө жана кенен коомчулуктун катышуусуна багытталган, ал эми экинчиси, лобби, белгиленген топтун тар кызыкчылыгын көздөйт.

Топтук иштердин жыйынтыгында катышуучулар өз жерлеринде эдвокаси кампаниясын өткөрүү үчүн төмөнкү темаларды сунушташты:

- Муктаждыгы Чектелген балдарды жана алардын үй-бүлөөлөрүн окутууну колдоо борборлорунун адистерин Билим берүү Министрлигине кирүүгө мүмкүндүк берүү.
- Алыскы райондордо мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын МСЭКтен өтүүсүндө так диагноз коюуну камсыздоо.
- Коомчулукту малымдоо аркылуу экологиялык коопсуздукка карата болгон талапты күчөтүү.

Тренинг алгач кабыл алууга кыйын болду, бирок катышуучулар акырындап кооз сезимге аралашып, айрыкча топтук сабактарда активдүү катышышты. Тренингдин аягында катышуучулардын мындан күткөндөрүн талдоо жүргүзгөндө, алардын бардыгы орундалгандыгы көрүндү.

Ушул жылдын апрель айындагы Македонияга болгон окуу иш сапары жана Кыргызстандагы тегерек үстөлдөр

Ушул жылдын 12-17- апрелинде майыптык маселелери менен иштеген жети мекеменин өкүлдөрү үчүн Македонияга беш күндүк окуу иш сапары уюштурулду, анда акыл-эс жактан бузулуулары бар балдар менен иштөөнүн ийгиликтүү тажрыйбасын үйрөнүү болду.

Сапар «Сорос-Кыргызстан» Фондусунун "Чыгыш-Чыгыш:чек арасыз өнөктөштүк" программасынын каржылык колдоосу менен Майып-Балдардын Ата-энелери Ассоциациясынын өнөктөштүк долбоорунун чегинде, ХелсПром жана Македониялык ПОРАКА деген акыл-эс жактан бузулуусу бар жарандардын чоң улуттук уюмунун каржылоосунун эсебинен уюштурулду.

Кыргызстанда биринчи жолу ушундай көрүнүктүү топ чет өлкөгө иш сапар чыгышты, топко өлкөбүздүн төрт регионунан өзгөчө муктаждыктагы балдардын төрт ата-энеси, Покровск реабилитациялык жетим- балдар үйүнүн мүдүрү жана өзгөчө муктаждыктагы балдардын маселери боюнча иштеген уюмдардын өкүлдөрү кирген.

Кыргызстандык өкүлдөргө, ушундай эле өзгөчө муктаждыктагы балдар менен иштеген Казахстандык эки, Тажикстандык үч кесиптештер кошулду.

Сапардын катышуучулары үч күндүзгү борборго, анын ичинде экөөсү мамлекет жактан каржыланган Скопье, Куманово жана Крива-Паланка шаарларында жайгашкан акыл-эс жактан бузулуулары бар балдар менен жаштарды реабилитациялоо боюнча мамлекеттик интернаты менен, ошондой эле, Скопье шаарындагы көз карандысыз борбордун жашоо турмушу менен, Кумановодагы акыл- эс жактан бузулуусу бар жаш адамды камкордукка алган үй-бүлөө менен таанышышты.

15-апрелде сапардын катышуучулары Скопье шаарында майыптык боюнча тегерек үстөлдө өз тажрыйбалары менен тааныштырышты жана Македония, Кыргызстан, Казахстан жана Тажикстан өлкөлөрүнөн келген уюмдардын ортосунда тажрыйба алмашуу болуп, анда, мамлекет кызматкерлери, Бейөкмөт уюмдар секторунун жана Македония Сорос Фондусунун өкүлдөрү катышышты.

Катышуучуларга Кыргызстандын 5 миллион калкына, болгону эки реабилитациялык күндүзгү борбор мамлекет тарабынан каржыланып иштесе, Македониянын 2, 5 миллион калкына Эмгек жана Социалдык Саясат Министрлиги тарабынан каржыланган 23 реабилитациялык борбор, андан тышкары ПОРАКАнын алдындагы 5 борбор жана бир нече көзкарандысыз жашоо борборлору, муну менен бирге башка уюмдардын бир нече күндүзгү борборлору иштерин билүү кызыктуу болду.

Македонияда майып баласы бар ата-эненин бирөөсү иштейби же иштебейби ага карабастан мамлекет тарабынан компенсация төлөнөт экен.

Окуу иш сапарынан тышкары македониялыктар сапардын кызыктуу социалдык бөлүгүн да жакшы уюштурушту, меймандар борбор калаанын кооз жерлеринде болуп, улуттук, салттык тамактар жасалган ресторандан даам сызып, бир катар атактуу жерлерди барып көрүштү.

Македонияга болгон иш сапардын жыйынтыгы боюнча, келгенден кийин 29-апрелде жана 3- майда Бишкекте, Таласта, Кызыл-Кияда жана Каракоо айылында (Ыссык-Көл областы) тегерек үстөл жана семинарлар өткөрүлүп ага мамлекет кызматкерлери, адистер, алардын кесиптештери, о. э. жөнөкөй ата-энелер чакырылды. Тегерек үстөл учурунда алар, иш сапардан алган таасирлери менен ой бөлүшүп, бетачаарларды көрсөтүштү жана эки өлкөдөгү абалды талкууга алышты (м. а. көп окшоштуктар бар, бирок Македонияда көрүнүктүү өсүү бар экендигин айтышты). Бишкекте Македония менен КРнын ортосундагы абалга бир азыраак салыштыруулар жасалды:

Македония	Кыргызстан
Калктын саны 2, 1 млн. (м. а. КРнан 2 эсе аз)	Калктын саны 5, 3 млн.
Өкмөт алдында бирдиктүү ведомстволор аралык орган иштейт, ал майыптык боюнча маселелерди координациялайт (бул органга БӨУдын өкүлдөрү да киргизилген).	Азыркы учурда мындай орган жок, (ГАСОнун алдында иштеген органга башка ведомстволордун өкүлдөрү кирген эмес).
Майыптыгы бар жарандардын маселелери боюнча стратегия иштелип чыккан жана ал иштейт.	Мындай стратегия жок.
Өлкөкөдөгү өзгөчө муктаждыгы бар балдардын бирдиктүү маалымат базасы бар.	Бирдиктүү маалымат базасы жок, ар бир ведомствонун өз маалыматтары бар, алар бири - бири менен дал келбейт.
Мамлекет карамагында 23 күндүзгү борбор бар жана баары анын каржылоосунда, кээ бири БӨУ тарабынан ачылган; мындан тышкары Министрлик 8 көзкарандысыз жашоо борборлорун каржылайт.	Мамлекеттин карамагында каржыланган өлкө боюнча 4-5 күндүзгү борборлор бар (1 шаардык Бишкекте, калганы айыл өкмөттөрү аркалуу каржыланат).
Балдардын жашы – 26 жашка чейин.	Балдардын жашы – 18 жашка чейин
Жөлөк пулу 75 евро (5100 сом), минималдуу жашоо деңгээлинин 40 пайызын түзөт (200 евро).	Жөлөк пулу орточо 1500-2000 сом минималдуу жашоо деңгээлинин 40 пайызын түзөт (3800 сом).
Опекундардын бирөө баланы карагандыгы үчүн, иштейби же иштебейби ага карабай, бир айда 120 евро алат. Фостердик үй- бүлөөгө акысыз, аренда төлөбөй турган муниципалдык турак- жай берилет.	Опекундардын бирөө да (же ата эне) баланы карагандыгы үчүн каржылык колдоо албайт. Социалдык турак- жай берилбейт.
Бардык интернаттар (алар 3) Соцсаясат Министрлигинин карамагында. Ар бир интернаттын алдында күндүзгү борборлор ачылган, ал жакка жергиликтүү ден -соолугу жактан мүмкүнчүлүгү чектелген балдарды алып келишет.	Интернаттар ар түрдүү ведомстволордун карамагында. Интернаттар бардык каалоочуларды алат, ушул эле учурда коомчулукка эшиги жабык.
Аларда "МСЭК"ке бир гана врачтар кирбестен, "медик эместер" да (мисалы, соцкызматчылар, психологдор, дефектологдор) кирет.	Биздин МСЭК Соцкоргоо Министрлигинин алдында толугу менен медиктерден турат.
Алардагы "МСЭК"тин милдети– өзгөчө муктаждыктагы балдарды максималдуу коомго киргизүү, аныктоо боюнча иштер жана балдар менен иш алып баруу БӨУ менен жана мамлекеттик күндүзгү борборлор менен бирдикте жүргүзүлөт.	МСЭКтин милдети – майыптык берүү же бербөө , жалпысынан алганда өзгөчө муктаждыктагы баланы коомчулуктан бөлүүнүн натыйжалуу куралдарынын бири.
Балдар интернатка акыркы аргасыз учурда жана МСЭКтин корутундусунан кийин гана жөнөтүлөт.	Балдар интернатка МСЭКтин багытта масы жок эле алынат.
Интернатта жана күндүзгү борборлордо балдарга билим берүү фокусу– алардын социалдык көнүгүүлөрүн өстүрүп, өз алдынча жашоого даярдоо .	Мамопека мекемелериндеги билим берүүнүн фокусу – академиялык (м. а. теоретикалык билим берүү).
Интернаттардын милдети – балдарды өз алдынча	Балдар бардык өмүрүн интернаттын төрт

жашоого даярдоо же аларды үй- бүлөөлөргө (биологиялык, фостердик, күндүзгү борборлор же алардын соцкоргоо бөлүмдөрү жардам берген колдоонун башка түрлөрүнө) кайтаруу, мүдүрдүн айтуусу боюнча интернатта өтө аз калышат экен.

дубалынын ичинде—кичинекей чактан баштап бой жеткенче, андан кийин өмүрүнүн аягына чейин карыялар жана майыптар үйлөрүндө өткөрүүгө "өкүмдөлгөн".

Окуу сапарынын жыйынтыгы боюнча бир катар сунуштар сунушталды, алар мамкызматкерлерге жана адистерге багытталган, алардын ичинде:

- медициналык-социалдык-эксперттик комиссияны (МСЭКти) реформалоо , анын составына соцкызматкерлерди, психологдорду, дефектологдорду киргизүү, негизги максат –балдарды коомчулукка кийирүү,
- өзгөчө муктаждыктагы балдарды фостердик жана биологиялык үй- бүлөөлөрдө өстүрүү жана тарбия берүү үчүн каржылык жана материалдык планда конкреттүү чараларды иштеп чыгуу,
- өзгөчө муктаждыктагы баланы баккандыгы үчүн ата -эненин бирөөсүнө (опекундарга) татыктуу компенсация төлөөнү киргизүү, баланын майыптыгы аныкталган күндөн баштап алардын эмгегин эмгек стажга эсептөө ,
- иштеп жаткан мамлекеттик эмес күндүзгү борборлорду жарым- жартылай же толук мамлекеттик каржылоого алуу, өзгөчө муктаждыктагы балдардын анда болушу үчүн төлөмдөрдү азайтуу,
- акыл -эс жактан бузулуусу бар баланы реабилитациялоо жашын 18ден 26 жашка чейин узартуу,
- өлкөнүн бардык региондорунда ден- соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын саны көп болгон райондордо (балдарды колдогон тейлөөлөр аларга жакын болсун үчүн) күндүзгү борборлорду ачуу,
- Социалдык Коргоо Министрлиги бирдиктүү стандарттарды жана механизмдерди киргизүү үчүн жана керектүү ведомстволор менен жарандык коомчулук тарабынан текшерүүнү жеңилдетүү үчүн өлкөдөгү өзгөчө муктаждыктагы балдар үчүн ачылган бардык интернаттарды өзүнүн юрисдикциясына алышы керек,
- Интернаттарда реформа жүргүзүү жана алардын алдындагы күндүзгү борборлорду интернаттын балдары үчүн да, жергиликтүү балдар үчүн да ачуу (жылында интернаттагы балдардын санын 20 пайызга азайтуу),
- интернаттагы окутуунун фокусун академиялыктан социалдык көнүгүүлөрдү өнүктүрүүгө буруу жана өз алдынча жашоого үйрөтүү,
- соцкызматкерлердин айлык акысын минималдуу жашоо деңгээлине чейин көтөрүү жана алардын аткарган милдеттерин карап чыгып, ага өзгөчө муктаждыктагы балдар жана алардын үй -бүлөөлөрүн колдоо жоопкерчилигин киргизүү.

Македонияга болгон иш сапардын таасирлери.

Светлана Пак, Кызыл-Кия шаарындагы "Рема" Коомдук Бирикмесинин жетекчиси : Мындай окутуу иш сапарында мен биринчи жолу катышып жатам. Казахстандык, Тажикстандык, Кыргызстандык, Македониялык кесиптештерим менен жылуу жана жарык, сезим толгон баарлашуулар көңүлдө жакшы таасирлер калтырды. Сорос Фондусуна жана башка уюштуруучуларга ушул окуу иш сапарын уюштургандыгы үчүн чоң рахмат.

Иш сапар жеке планда да пайдалуу болду— өз көз- карашымды кеңейттим жана адистик планда да - келечекте күндүзгү борбор түзүү үчүн ой толгоо жана маалымат үчүн чоң азык алдым. Бизге, кесиптештерибиздин деңгээлине чейин өсүү, жана да өсүү керек, эч

болбогондо Казахстандык кесиптештердин Ден-соолугунун Мүмкүнчүлүгү Чектелген балдарды реабилитациялоо планындагы түзүү системасын жана комплекстүү мамиле жасоону үйрөнүү; Македонияда мамлекеттик тармак менен кызматташуунун стратегиясынын моделин көрдүм, ушуларды ишке ашырууга жетишсек деген тилек. Кыргызстанда тармакка кирүү зарыл экендигин көрдүм.

Кыргызстандык, Казахстандык кесиптештер менен байланыш түзүлүп , бүгүн эле мен Алматыдагы "Кенес" борборуна, Бишкектеги АРДИге, күндүзгү борборлор менен тажрыйба алмашуу, болгон адистердин сапатын жогорулатуу боюнча биргелешкен долбоорду ишке ашыруу үчүн кызматташтык боюнча кат жөнөттүм. Македониядан кайта элек кезде эле биз алар менен ушуга окшогон, тажрыйба алмашуу жана күндүзгү топтор, эмгектерапиясы жөнүндө семинарлар өткөрүү боюнча долбоор жөнүндө сүйлөшкөнбүз.

Биз борборлордун түзүлүшүн, алардын жабдылышын, кандай адистер иштерин көрүп, биринчи кезекте биздин адистерди кайрадан даярдоону жана аларды азыркыдай бир гана окутуучу катары эмес социалдык иштин багытына багыттоону пландаштырып жатабыз.

Македонияга иш сапар ар тараптуу пайдалуу болду. Менин пикирим боюнча биздин өнүгүүбүздүн азыркы этабында, Македониялык кесиптештер менен азырынча биргелешкен долбоорлор түзө албайбыз, ал эми Орто Азиядагы бир "цехтеги" кесиптештер менен тажрыйба алмашуу жеңил, реалдуу жана пайдалуу болду, алар менен бирге иштеше алабыз.

Талас шаарындагы "Тенир-Колдо" ООРДИнин жетекчиси Ахматов Абдымалик:

Мен дагы мындай сапарда биринчи жолу катышып жатам, албетте алган таасирлер абдан көп. Биз сапар тартып бара жатып Турциянын Стамбул шаарында болуп, анын көптөгөн кооз жерлерин көрдүк. Ал эми Македония –бул сонун өлкө экен, адамдары меймандос жана боорукер. ПОРАКАга, бизге эң кымбат сааттарын бөлүп көңүл бөлгөндүгү үчүн чоң рахмат.

Биз, мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын ата-энелери катары дайыма өзүбүзгө суроо берер элек, биздин балдар бой жеткенде эмне болот ?

Македонияда бул маселенин чечилишин айдан- ачык көрдүк: бул балдар өзүн-өзү тейлөөгө көнүккөн, тамак-аш сатып алганы өз алдынча базарга, дүкөнгө барууга, өзүнө

тамак жасап, үй ичин жыйноого үйрөнгөн; алар 4 же 6 адамдан болуп өз алдынча үйдө жашап, үй-бүлөө түзгөндөр да бар.

Сапар учурунда Македония Республикасы «майыптырдын укугу жөнүндөгү ООН Конвенциясына» кол койгонун, жана мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар үчүн бардык жоопкерчиликти мамлекет өзүнө алгандыгын билдик. Албетте, биз, биздин өлкө да бул документке кол коёт деп ишенебиз, жана өзгөчө муктаждыгы бар бардык адамдарды өз канатына алат деген үмүттөнүү биздин келечекке болгон көз карашыбыз!

Биз Тажикстандык жана Казахстандык кесиптештерибиз менен байланышты жүнгө салдык жана өзгөчө муктаждыктагы балдардын өнүгүүсү боюнча алдын- ала маалыматтар жана инновациялар жөнүндө ой бөлүшүп туруу үчүн электрондук почта даректерибизди алмаштык. Ушул учурда биздин мекеме долбоор жазып Сорос – Кыргызстан Фондусуна жөнөттү, ал долбоордо «Балдар Аутизми » маселеси боюнча Тажикстандык биздин кесиптештерди чакыруу киргизилген, анткени биздин региондо бул маселе боюнча компетенттүү адистер жок. Ал эми башка кесиптештер менен жолугуп алардын балдар менен иштөө ыкмалары жана тажрыйбалары жөнүндө билгибиз келет, анткени биздин мекеме өтө жаш, тажрыйба жана билим жетишсиз.

Күндүзгү борборлор боюнча «ПОРАКАнын» тажрыйбасын бизде колдонууга болот, биз балдарды өзүн-өзү тейлөөгө, тамак-аш жасоого үйрөтүүнү, камыр, чопо менен иштөө сабактарын өтүүнү, ташка, жыгачка сүрөт чегүүнү, ырдоого жана бийге үйрөтүүнү пландап жатабыз.

Бул иш сапарда биз баш кошкон ынтымактуу бир команда болдук, анткени, командада майып-балдардын маселелери аларга жат эмес адамдар чогулган эле. Македониялык кесиптештер менен ишкер жолугушуулардан тышкары, бош убакта бардыгыбызда болгон проблемаларды жана алардын чечелиш жолдорун талкууладык, баарыбызга пайдалуу маалыматтар менен алмаштык. Мен, Македония Республикасына болгон бул иш сапарды бардык катышуучулар үчүн жемиштүү болду деп эсептеймин. Биздин сапарыбызды Чыгыш Чыгыш программасынын алкагында каржылап бергендиги үчүн Сорос – Кыргызстан Фондуна, сапарды уюштурган Бишкектеги АРДИге жана Кыргызстандагы «ХелсПром» мекемесине зор ыраазычылык билдирип кетээр элек.

2011-жылдын 1-июль айынан баштап Кыргызстанда мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын жөлөк пулу 50-100 пайызга жогорулайт.

Кыргызстандын өкмөтү 1-июлдан баштап мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын жөлөк пулун 50-100 пайызга жогорулатат. Ушуга ылайык өкмөттүн «Балдардын социалдык коргоо деңгээлин көтөрүү» деген токтомуна КР премьер-министри Алмазбек Атамбаев кол койду.

Ден-соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын бир айлык социалдык жөлөк пулу алардын майыптык категориясына карабай айына 3 миң сомго көтөрүлөт, бул азыркыга караганда 50-100 пайызга жогору. Азыркы учурда мындай жөлөк пул алган балдардын саны 22, 5 миңден ашыгыраак. .

Мындан тышкары 2011-жылдын 1-июль айынан баштап, балдары бар жарды үй -бүлөөлөргө азык- түлүккө болгон компенсацияны эске алып ар бир айга 370 сом жөлөк пул чегерилет. Жарды үй- бүлөөлөрдөгү ар бир балага төлөнө турган жөлөк пул орточо эсеп менен 295 сомду түзөөрү болжолдонуп жатат.

Ошондой эле, 2012- жылдын 1 –январына чейин стационардык социалдык мекемелердеги балдардын бир айлык жөлөк пулун алардын жеке банктык эсептерине которуу механизми иштелип чыгат.

Токтом ошондой эле Билим берүү жана илим Министрлигин «Билим жөнүндө» Мыйзамына кошумча ден-соолугун мүмкүнчүлүгү чектелген балдарды инклюзивдик окутуунун кепилдигин киргизүүнү милдеттендирет. . Муну менен бирге билим берүү мекемелерине ушундай балдарды кийирүү үчүн, аларды этабы менен акырындап пандуустар жана перилалар менен жабдууну ишке ашырууну карап жатат. .

ИА «24. kg», Юлия МАЗЫКИНА

Кыргызстанда жетим-балдар үчүн 133 мекеме иштейт

Кыргызстанда жетим-балдар үчүн 133 мекеме иштейт. Бул жөнүндө «Укук коргоочу жаштар тобу» коомдук бирикмеси жана КР омбудсмен институту өткөргөн мониторинг боюнча отчетто айтылат.

Алардын маалыматтары боюнча, алардын ичинде 4 гана үй-бүлөөлүк балдар үйү. «Бул жетим- балдарды жайгаштыруунун үй-бүлөөлүк формасы биздин республикада өнүктүрүлбөй жаткандыгынан кабар берет. Ал эми шал оорусу менен ооруган балдар үчүн бир да мекеме жок», -деп айтылат билдирүүдө.

Белгиленгендей ДЦП же мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын интеллект деңгээлин эске албай аларды жардамчы же психоневрологиялык интернаттарга жөнөтүшөт. Бул акыл- эс же дене жактан бузулуулары бар балдарды окутуудагы дифференциалдуу мамиле жасоого ылайык келбейт.

«Мамлекеттик мекемелердеги балдардын жашоо шарты улуттук укук стандарттарына туура келбейт:ал жакта алар көбүн эсе ачкалыктан жабыр тартышат, тамак- ашка бөлүнгөн каражат же жетишпейт, же натыйжалуу пайдаланылбайт. Гигиениялык буюмдар, кийим-кече, бут кийим жетишпейт. Көбүнчө балдар адабияттары жана оюнчуктар таптакыр жок, ал эми мекеменин кызматкерлери тарбиялануучуларга карата көп учурда, ар түрдүү зордуктарды колдонушат», -деп айтылат отчетто.

ИА «24. kg», Анастасия БЕНГАРД

Кыргызстанда ата-энелер уюмунун бейформал тармагы түзүлдү

2011-жылы 1-3-мартта Бишкек шаарында өткөн эл аралык конференциянынын жыйынтыгында, өзгөчө муктаждыктагы балдар жана алардын ата-энелери менен иштеген уюмдардын өкүлдөрү ата-энелер уюмунун бейформал тармагын түзүү жөнүндө чечим кабыл алышты.

АРДИнин төрайымы, Тамара Жумабекова мындай деп айтат: ". . . өзгөчө муктаждыктагы балдардын ата-энелеринин биргелешкен аракети менен гана коомчулукту жана мамлекетти биздин маселерлерге көңүлүн бурдура алабыз. Улуттук бейформал тармагын түзүү, биздин биргелешкен пландарды ишке ашыруунун алгачкы кадамдарынан болот. Улуттук тармактын максаты өзгөчө муктаждыгы бар балдарды коомго киргизүү үчүн мамлекетке жардам берүү, ошондой эле, өзгөчө муктаждыктагы балдары бар үй-бүлөөлөрдүн жашоо- тиричилигин жакшыртуу. "

Жаңы тармак ага мүчөлөрдүн бардыгын бейформал тармактын жобосун, программасын, тармактын стратегиялык өнүгүү планын иштеп чыгууга катышууга чакырат . АРДИ маалыматтарды топтоону, бейформал тармактын негизги документтерин кесиптештердин сунуш- пикирлерин эске алуу менен иштеп чыгууну өз мойнуна алды. Тармактын атынан долбоорлор жазылат, анда албетте тармактын бардык мүчөлөрүнүн кызыкчылыгы колдоого алынат.

АРДИнин байланыш дареги: 0312 517634, ardi.kyrgyzstan @ gmail.com

Кыргызстанда өзгөчө муктаждыктагы балдар менен иштеген мекемелердин маалымат китепчеси кайрадан басылып чыкты.

ХелсПромдун долбоорунун алкагында өзгөчө муктаждыктагы балдар менен иштеген мекемелердин маалымат китепчеси 1500 даана тираж менен басылып чыкты. Бул экинчи кеңейтилген басылма, биринчи жолу 2009- жылы ушул эле долбоордун алкагында басылып чыгып, абдан ийгиликтүү болгон. Азыркы маалымат китепче 305 уюм жана мекемелердин маалыматтарын камтыйт, андан тышкары 46 интернет ресурстарына таянуу эскертилген, алар майып-балдары бар ата-энелер үчүн да, о. э. мамлекеттик мекемелер жана коммерциялык эмес уюмдар да үчүн пайдалуу.

Басылмада байланыш маалыматтар, жетекчинин аты- жөнү жана реабилитациялык борборлордун кыскача ишкердиги сүрөттөлгөн, майыптык чөйрөдө түздөн- түз же кыйыр иш алып барган уюмдардын эл аралык өкүлчүлүктөрү. мамтармактагы, медициналык, социалдык жана адистештирилген мекемелердин даректери кирген. Маалымат китепче керектүү уюмду табууну оңойлотуу үчүн областтарга бөлүштүрүлгөн.

Азыркы маалымат китепчени басууга бир нече уюмдар жана жеке жарандар жардам беришти, алардын ичинде:Бишкектеги Майып- Балдардын Ата- энелери Ассоциациясы, "Шоола Көл" Коомдук Бирикмеси (КБ), "Рема" Коомдук Фонду(КФ), Нарын шаарындагы НООРЗПД, "Благодать" КБ, "Нур Бала" КБ, "Мээрим Булак" КФ, КР Билим Берүү Министрлиги, АУЦАнын студенттери жана Саадат Байгазиева, КМУУ студенттери жана АРДИнин волонтеру.

"Биз, Кыргызстандагы өзгөчө муктаждыктагы балдар жана алардын үй- бүлөөлөрүн колдоо үчүн жана өнүгүүсү үчүн байланыштар түзүүгө, мүмкүнчүлүктөрдү арттырууга бул маалымат китепчинин пайдалуу экендигине ишенебиз. Мындагы көптөгөн маалыматтар биргелешкен зор эмгектин натыйжасында жаңыланган. Ар бир балага тийиштүү болгон проблемаларды биргелешип гана чогуу чече алабыз. " –деп айтат Кыргызстандагы ХелсПромдун улуттук координатору Азат Исраилов.

Маалымат Китепче Кыргызстандагы майыптык маселерине тийешеси бар уюмдар менен мекемелер арасында таратылат. Бул китепчени алуу үчүн АРДИге төмөнкү дарек менен кайрылыңыз: тел. 0312 517634, ardi.kyrgyzstan @ gmail.com.